

ESTRAT CRÍTIC

Revista d'Arqueologia

Número 3, 2009

Col·lectiu Estrat Jove

UAB

Universitat Autònoma
de Barcelona

Resposta a un article de La Vanguardia:

“La Arqueología tiene un plan”

(19/12/2008): http://www.lavanguardia.es/premium/publica/publica?COM-PID=53602405135&ID_PAGINA=3744&ID_FORMATO=9

Que es parli d'Arqueologia als mitjans de comunicació és sempre un fet positiu, ja que el desconeixement sobre aquesta ciència és encara molt elevat i qualsevol esforç per canviar aquesta situació mereix el nostre respecte.

Malgrat això, fa un temps va aparèixer publicat en aquest diari un article que, tot i tractar una temàtica “arqueològica”, no aportava cap element favorable per a aquesta professió. El senyor Ignacio Orovio, des d'un àmbit extern a l'Arqueologia, no ha fet més que reproduir una visió tradicionalista i obsoleta de la ciència a la qual dediquem els nostres esforços.

Per començar, cal remarcar que Indiana Jones no és arqueòleg (com tampoc ho és Lara Croft, “Tomb Raider”, literalment, “saquejadora de tombes”), per molt que en aquest article denomini més vegades així aquests professionals (3, exactament) que no pas pel seu propi nom, arqueòlegs, que només apareix en dues ocasions. Som conscients que és difícil eradicar aquest tòpic, però no ajuda gens que des dels mitjans de comunicació es reproduïxi aquesta situa-

ció. Tampoc creiem que l'Arqueologia s'hagi d'associar a “voluntariat”, ja que és una professió com qualsevol altra relacionada amb la ciència, i no pas un hobby o un passatemps per a “gent curiosa”. Hi ha altres aspectes que tampoc contribueixen a l'apropament de l'Arqueologia a la societat, com dir que “en Catalunya no hay tumbas repletas de tesoros, pero sí negocios inmobiliarios que pueden dejar de serlo según que templo o necrópolis” o que, en l'Arqueologia preventiva o d'urgència, “si [els jaciments excavats] no son hallazgos trascendentales se hace un análisis rápido, se almacena lo que sea de interés y se construye encima”. Creure que l'Arqueologia ha de trobar tresors amagats fa milers d'anys és remetre's a Indiana Jones i, com ja hem dit abans, aquest personatge no pot ser considerat arqueòleg, ja que aquesta ciència pretén explicar processos sociohistòrics a través de les restes materials socials i no quedar-se en l'àmbit fenomenològic, en el mateix objecte, procediment més propi de la Història de l'art. Respecte a les (gairbé) acusacions cap a l'anomenada Arqueologia preventiva, només podem dir que aquest tipus de gene-

ralitzacions afecten un grup de professionals molt ampli on, si bé poden donar-se situacions semblants a les descrites, la gran majoria actua amb un gran coneixement, ja que tot queda registrat i inventariat i, fins i tot, en molts casos aquests coneixements es fan arribar a la comunitat científica mitjançant publicacions i conferències.

Un altre element que demostra la poca informació que existeix en la societat respecte aquest tema és la confusió que pateix l'autor quan parla dels límits entre la Paleontologia i l'Arqueologia. A tall d'aclaració, la primera s'encarrega d'estudiar les restes fossilitzades de la vida a la Terra i és aquesta ciència la que estudia, per tant, els dinosaures (i no l'Arqueologia, com molta gent creu), i no té res a veure amb les necròpolis de societats humanes, tinguin aquestes una religió concreta o d'una altra, com reflecteix el senyor Orovio. És veritat, d'altra banda, que la polèmica sorgida sobre si és més important l'interès científic de les restes humanes o el seu valor personal per a les societats actuals resta encara oberta i és de difícil solució; des d'aquí no pretenem, ni molt menys, acabar amb aquest conflicte d'interessos.

La qüestió econòmica de l'assumpte és, igualment, complicada. En aquest sentit, les paraules del citat periodista només repeteixen idees que han sorgit des d'un sector mateix de l'Arqueologia, que pretén fer d'aquesta

ciència una productora de Patrimoni i, per tant, de diners. Tant és així que la frase “el interés puramente no siempre es suficiente para investigar” es van convertint en una nova realitat on allò que prima és la rendibilitat econòmica en una ciència que, a priori, no ho és, de rentable. En aquest aspecte, creiem que l'interès científic sí que hauria de ser suficient per poder investigar, i no dependre de la rendibilitat econòmica d'unes restes que són externes a la pròpia investigació. Tant és així, que un mal investigador amb unes “bones” restes sempre rebrà més recursos que un bon investigador amb “males” restes; aquesta situació, però, no s'hauria de donar. Relacionat amb aquest tema resta la qüestió de la musealització de l'Arqueologia, ja que un dels objectius d'aquesta és la difusió dels resultats obtinguts de les investigacions. Basar aquesta divulgació en criteris econòmics rebaixa la qualitat del coneixement, ja que aquelles societats que no van produir restes espectaculars quedaran, inevitablement, relegades en l'oblit.

Per finalitzar, i lligant amb un tema d'actualitat com és l'aplicació del nou marc d'estudis EEES, conegut com a “pla Bolonya”, si bé s'ha donat l'oportunitat a l'arqueologia d'assolir un Grau propi, considerem que la mateixa denominació de “grau” resta coneixements i, per tant, competències, als futurs graduats en Arqueologia, que inevitablement, hauran de fer un Màster (actualment tres vegades més

car que la llicenciatura, i això els públics!). De la mateixa manera, aquests graus, com a mínim a la UAB, han estat plantejats des d'una òptica interdepartamental, és a dir, buscant col·locar els professors, més que no pas pensant en quins havien de ser els coneixements mínims que havia de tenir un estudiant en Arqueologia. Amb un Grau així, gràcies però no! La solució podria passar, provisionalment, per un segon cicle de Llicenciatura en Arqueologia.

Resumint, necessitem que l'Arqueologia prengui una dimensió social prou àmplia com perquè no sigui necessari que els arqueòlegs haguem de defensar-nos davant d'escrits que, per poc coneixement, perjudiquen la visió científica de l'Arqueologia, l'única possible, al nostre entendre.

Atentament,

Estrat Jove

Col·lectiu d'Estudiants d'Arqueologia
de la Universitat Autònoma de Barcelona